

## Kirkegårder og gravminner

*Bragernes (øvre) kirkegård.* Området rundt kirken er parkmessig behandlet. Kirkegården, som kalles Bragernes øvre kirkegård, ligger lenger vest. Den ble anlagt etter beslutning av kirkeinspeksjonen 1806 på den såkalte Prestegårdsløkke, som lå rett opp for den eldste kirkegården. (Se ovenfor.) Den første begravelse fant sted i 1808.

*Krematorium,* oppført etter tegning av byarkitekt Alf Bugge 1926, utvidet mot øst etter 1940 av byggmester Asmund Gulden.

I seremonirommet glassmalerier av Maria Vigeland 1927. Over katafalken glassmosaikk av Finn Nielssen. I kapell på sydsiden glassmosaikk av Harriet Backer Ziolko.

*Gravmæler.* En rekke eldre gravmæler er bevart. To marmorplater er overført til Drammens Museum. a) Drammens Museum nr. 2348. Oval krans med utydelig innskrift. Lengde 149 cm, bredde 79 cm. b) Drammens Museum nr. 2347. Innskrift over ektefellene kjøbmand Christian Engel, født i Holstein 1772 og Ingeborg Engel, født i Drammen 1766. Døde henholdsvis 1818 (?) og 1836. Lengde 170 cm, bredde 92 cm.

Stenplate. Gjellebekk-type med blomstergruppe i hvert hjørne, vinget timeglass øverst og kranium og korslagte knokler nederst, svunget knekket innskriftfelt. Innskrift over enkefru Hedvig Magdalene Staib fød Schwencke, f. 1773 d. 1857. Mål 181x84 cm.

Jernplate, profilert, på høy jernkasse med girlande rundt sidene, to fag på kortsidene, 3 fag på langsiden. Sirlig innskrift (kursiv) ”Her hviler Støvet af Kjøbmanden Hr. Hans Kirkgaard fød i Niibe den 14de mai 1773 død i Bragernes den 21de Octobr 1808. Virksomhed Fliid og Orden gjorde ham til en gavnlig Borger Redelig hielp som Welvillighed gjorde ham elsket af mange savnes før fleere Fred med hans Støv.” Mål 175x97 cm.

Jernplate, sign. Eidsfoss jernverk. Kat. 1850 nr. 4. Ann. 834. Formet som glatt draperi med tunget kant. Draperiformet ramme. Opprullet plate med innskrift over Sognepræst Søren Tybring, d. 1822 og Petronelle Nicoline Tybring, f. Rode, d. 1815. Lengde 143 cm, bredde 76 cm. To plater av same type er overført til Drammens Museum a) Drammens Museum 2343, over Severine Alethe Bagge f. 1807 d. 1842 og Thomas Hakon Bagge, f. 1830, d. 1842. b) Handelsborger Niels Pedersen f. 1777, d. 1858.

Jernplate, støpt på Bærums jernverk. (Lit. Nr. 8. ANN 797). Profilert kant og hulkil med palmett. Øverst korslagte fakler, nederst oljeflasker (”tårekrukker”). Oval bladkrans med innskrift over kjøpmand paa Bragernes, Stads-Capitain Elling Mathias Holst, stortingsrepresentant for Drammen, f. 1785 d. 1852, og hustru Antonette Christine Rose Bolt f. 1778 d. 1847.

Jernplate (Drammens Museum nr. 2346) fra barnegrav. Signert Eidsfoss jernverk. (Eidsfoss kat. 1850, gravplate nr. 3 ANN 832.) Øverst knelende engel, nederst lampe med 3 bluss. Dobbelt rand med hjørneornamenter. Teglstensimiterende ramme. Innskrift over Elise Cappelen f. 6. okt. d. 4. nov. 1858. Lengde 96 cm, bredde 53 cm.

3 jernplater, antakelig Eidsfoss jernverk. Formet som glatt draperi med fliket kant. Bred ekebord langs kanten samt hjørneornamenter. Draperiformet ramme. Lengde 136, bredde 72 cm. a) over Randine Birgitte Grøner f. Svang, f. 1791 d. 1818, b) over Statshauptmand Amund Christian Fredrik Grøner f. 1788 d. 1867. c) over Pauline Andrea Grøner f. Svang, f. 1793 d. 1877.

To jernplater (Drammens Museum nr. 2345, 2346) (Eidsfoss jernverk eller Drammens jernstøperi). Øverst sommerfugl fra urne. Nederst har det antagelig vært korslagte fakler. Dobbelt rand med pseudorokokko ornament i hjørnene. Lengde 160 cm, bredde 81 cm. Har hvilt på teglstensimiterende ramme. a) over Dorothea Marie Moss, f. Møller, f. 1779, d. 1852. b) over Candidatus iuris Joseph Albrecht Moss f. 1776, d. 1852.

To jernplater (Drammens Museum nr. 2469 – 2470), begge signert E♂V. Smal ramme med rokokkoornamenter i hjørnene og akantusornamenter på begge sider. Har opprinnelig hvilt på teglstensimiterende ramme. a) Jomfru Anne Kierulf f. 1815 d. 1835, b) kjøpmand Friedrich Kierulf f. i Kjerteminde i Danmark 1780 d. 1839. Lengde 142 cm, bredde 75 cm.

Følgende 7 jernplater \* ble registrert 1945, men er senere fjernet:

a) Bred ranke langs kanten, innskrift over ”Frue amtmandinde Marie Gustava Hoffgaard”, født i Gahn i Fahlund 1753, død i Drammen 1839. Lengde 159 cm, bredde 101 cm.

b) Samme type som ovennevnte på Grønens gravsted. Innskrift over Chatrine (!) Svang, født Lillør.

c) Antakelig fra Nes jernverk (sml. ANN 892–95) med ekebladbord langs kanten, hjørnerosetter, nederst genius med senket fakkel og krans, øverst kors-hjerteanker og palmegrener. Draperiformet ramme. Innskrift over kjøpmann Jesper Gram, født i Aalborg 1784, død i Drammen 1851. Lengde 140 cm, bredde

55 cm.

d–e) Signert Eidsfoss jernverk (Eidsfoss kat. 1850, gravplate nr. 1 ANN 829). Øverst engel med senket fakkel og krans, nederst korslagte fakler. Pseudorokokko ramme hvori innskrift over Anders Smith født på Strøm 1755, død samme sted 1813, og Alhed Smith født Stillesen, født 1765, død på Sundland 1834. Lengde 145 cm, bredde 87 cm.

f) Fra barnegrav, signert Eidsfoss jernverk (Eidsfoss kat. 1850, gravplate nr. 3 ANN 832). Øverst knelende engel, nederst lampe med 3 bluss. Innskrift over Christine Adeleide Smith født 1817, død 1822. Lengde 96 cm, bredde 53 cm.

g) Signert Drammen jernstøperi. Eidsfoss type. Øverst engel med krans og senket fakkel, nederst korslagte fakler. Innskrift i smal ramme med ornamentene i hjørnene og på langsiden, over ektefolkene Peter Wølner Arbo født 1756 død 1829 og hustru Louise Irgens født 1766 død 1843.

Jernkors, antakelig Eidsfoss og Kongsberg jernverk, trepassformede armender, smal randkant, sommerfugl i krysset. Ved foten parallelogramformet innskriftplate. Innskrift med fraktur over kjøpmand Erik Christensen, født 1782, død 1888. Mål 146x 91 cm.

Jernkors (Drammens Museum nr. 6204). Trepassformede armender. Englehoder danner firkant i krysset. Antakelig fra Eidsfoss (sml. ANN 847. Se også 876 og 888). Innskrift over kjøpmann Hans Andreas Melhuus født 1801, død 1829.

Gravsten, stående. Hvit sten, antakelig kalksten, rundet oventil. (Drammens Museum D 18775). Reist over medlemmer av familien Gutzeit; Julie Caroline Gutzeit født 1829 død 1846, Frederik Wilhelm Gutzeit født 1830, død 1853, Carl Benjamin Gutzeit født 1832 død 1854, Anna Margrethe Stang Gutzeit, født 1835, død 1854. Høyde 87 cm, bredde 33 cm, dybde 4,5 cm. Lignende, yngre gravsted over andre medlemmer av familien Gutzeit. (Seneste begravelse fra 1923.)

Jernstøtte (Drammens Museum nr. 7226) Gotiserende, 8-kantet, med frittstøpt masverk på hver side. Avtrappet postament samt topp med kors. Innskrift over Benthe Tomine Lyche født Hagerup, født 1792, død 1837. Høyde ca. 217 cm.

Jernstøtte, (Drammens Museum D. 14546) stående på plate på markert postament med korslagte fakler. Svunget gavl, båret av to søyler, omvunnet med ekeløv. På gavlen 3 kors, det midterste med strålekrans. Søyelfundamentene har slangering i relieff. Gotiserende felt med innskrift over Consul M. L. Madsen, født i Randers, 1782, død i Drammen 1840. Høyde 240 cm, bredde 115 cm, dybde 61,5 cm.

Jernstøtte, Eidsfoss og Kongsberg jernverk (kat. 1850 nr. 3, ANN 845). Gotiserende postament med brutte hjørner. Avtrappet fot og topp. På toppen stort, rettlinjet kors. Innskrift over Robert Dalton Hutchinson, født i Schotland 1787 død i Wigtersund 1843 samt hans yngste sønn, Thomas, død i Drammen 1845, i en alder av 4 år.

Granittstøtte, rød upolert. Rektangulær med lav gavl. Innfelt marmorrelieff, forestiller engel og kvinne med et lite barn. Engelen holder kors og peker på barnet. Usignert men antakelig hugget av Chr. Borch for hans mor Petronelle Margrethe Borch føst 1787, død 1838. Samlet høyde 125 cm.

Granittstøtte, spissbuert mot toppen, innfelt marmorrelieff av velsignende Kristus. Signert C. Borch. Innskrift over megler Niels Johan Ludvig Roede, født i København 1795, død i Drammen 1853.

To stenstøtter (registrert 1945, men ikke funnet 1982):

a) Rød, polert granittstøtte, øvre del avsmalnende. Innskrift over kjøpmand Andreas Garman Album født 1792 død 1844.

b) Sandstenstøtte med marmorkors og innfelt marmorplate. Innskrift over søstrene Elen Margrethe Melhuus født 1831, død 1849 og Wilhelmine Catharine Melhuus født 1834, død 1854. Graven var i 1945 omgitt av støpejernsgitter (se nedenfor) som også er fjernet senere.

Følgende gittere \* ble registrert 1945 men er senere fjernet.

a) Om familien Gutzeits gravsted. Beslektet med typene i Eidsfoss og Kongsberg jernverk, kat. 1850.

b) Om søstrene Melhuus' gravsted. Fra Eidsfoss og Kongsberg jernverk (kat. 1850 nr. 10), men anbrakt opp-ned (i likhet med gitteret på familien Kiærs gravsted på Strømsø kirkegård).

c) Om familien Thams' gravsted. Antakelig fra Eidsfoss og Kongsberg. Balustre med voluttformer i nedre og øvre del. Små liljepalmetter på tverrliggeren oventil. Stolpehøyde 109 cm. Avstand mellom liljepalmettene, 16,5 cm.

d) Om Sylvester Sivertsens gravsted (født 1809 død 1847). Gotiserende type.

Engel på sokkel, hugget i marmor, signert A. Frilli, Firenze. Står på familien Kiøsteruds gravsted. Anskaffet like etter fru Margrethe Kiøsteruds død 1911.

Bronsebyste over kirkeminister, sogneprest til Bragernes Christoffer Knudsen. Utført av Sæbjørn Buttedahl 1916.

Knelende engel, marmor (?) på Bruusgaards gravsted. Signert Thorbjørn Alvsåker 1921.  
Stenstøtte med bronserelieff over garvermester Lars Onsager født 1912 og Berthe Johanne død 1925. Usignert men stemplet: L. Rasmussen, København.  
Marmorstatue ”Sørgende kvinne”, av A. Enderle 1930. Bekostet av M. Omdahl, Drammen.  
Granittskulptur ”Kvinne med barn”. Oppsatt 1952 på familien Christensens gravsted. Utført av Emma Mathiassen.  
Bronsestatue, knelende naken pike. Oppsatt 1968–69 på familien Thorsens gravsted. Utført av Ørnulf Bast  
Støtte med relieff over forfatteren Sigurd Christiansen. Utført av Kåre Orud (?).  
Støtte med bronserelieff over skolebestyrerinde Henriette Wulfsberg født 1843, død 1906. Signert N.S. 1907. (Muligens Nils Schelbred.)  
Krigsminnesmerke, granitt og forgyllt bronse, utført av Nic. Schiøll. Avslørt 17. mai 1946.

*Bragernes nedre kirkegård* ligger i nærheten av Brantenborg, mellom Thornegata og Osloveien. Den ble omlagt 1853 med tanke på koleraepidemier. Tomten var en løkke som tilhørte grosserer P.H. Poulsson. En høy forstøtningsmur ble oppført mot gaten (Drammen 1811–1911, s. 92). Her var det lenge bevart en rekke karakteristiske gravmæler fra 1800-årene, men disse er senere fjernet. Bevart er bl.a. en rød granittstøtte over smed Anders Paulsen Thune født 1787 død 1870, og hustru Live født 1793 død 1855. Høyde ca. 200 cm. Gravstedet har fremdeles sitt støpejernsgitter, lengde 157 cm, bredde 175 cm.

Rød, polert granittstøtte over Poul Andreas Thune født 1814, død 1879, Anders Paulsen Thune, født 1843, død 1864, Stine Thune født Hansen, født 1814, død 1886.

Rød granittobelisk over Christen Føyn Seeberg født 1813 død 1891 og Maren Susanna Seeberg født Faye, født 1822, død 1868.

Sort granittobelisk over stadshauptmand P. Ltz. Aass født 1836, død 1904 og Christine Aass, født Landmark, født 1846, død 1903, dessuten to kvinner, Fredrikke Aass født 1874, død 1890 og Sophie Cathrine Knudsen, født 1841, død 1866.

4 jernplater ble registrert 1945, men ble fjernet i forbindelse med at en del av kirkegården ble utlagt til barnehage.

a) (Eidsfoss jernverk, kat. 1850, plate nr. 4) over Christine Hamborg, født 1768, død 1860

b) Samme platetype som a), over sorenskriver Carsten Balthazar Conradi, født 1799, død 1862.

c-d) Antakelig Eidsfoss, dobbeltrand med pseudorokokko hjørneornamenter. Øverst korslagte fakler med krans. Innskrift over byfogd Christen Dahl, født 1782, død 1856 og over fru Ellen Dahl født 1791, død 1866.

*Likkede* (Drammens Museum 11885). Sort fløyel med sølvgaloner langs kanten og sølvdusker i hjørnene. Bred sølvfrynse innenfor kanten. I hjørnene avdelt firkantet felt med dusk i midten. Lengde 149 cm, bredde 138 cm.

*Likvogn*. (Drammens Museum 3504). Har tilhørt Bragernes likbærerlaug.